

**EL PATI COM
A EINA DE
RESILIÈNCIA
URBANA
EDUCACIÓ, ACCIÓ
COMUNITÀRIA I
CORRESPONSABILITAT**

Patis x clima en acció és un projecte pilot recolzat pel departament d'Acció climàtica de l'Ajuntament de Barcelona. Consisteix en un conjunt d'activitats de recerca, cocreació, empoderament i acció en cultura climàtica per promoure la creació de xarxes de corresponsabilitat ciutadana respecte a l'emergència climàtica, a partir de l'activació dels patis escolars renaturalitzats i aglutinant entitats del barri, en col·laboració amb l'administració pública.

El projecte desenvolupa un pilot al voltant dels patis de tres escoles de Barcelona: **l'Escola Can Fabra a Sant Andreu, l'Escola Mercè Rodoreda a Nou Barris i l'Escola de Les Aigües al Baix Guinardó.**

El recorregut del primer any de projecte ha estat: reconèixer les **comunitats escolars**, a través d'un diagnòstic multifactorial dels territoris, vistos des dels patis de l'escola; definir tres **ecosistemes** a partir de la creació i consolidació inicial de tres grups motors oberts a les entitats, equipaments i ciutadania del barri, en col·laboració amb programes públics existents (Patis Oberts) i tècnics a escala de barri i de Districte; plantejar reptes comuns, on el pati és l'espai físic de trobada disponible per a tothom i començar a imaginar solucions sostenibles, a diverses escales i velocitats on l'acció comunitària és la clau.

Els territoris i els seus reptes són complexos, la comunitat és la solució!

TERRITORI

Patis x Clima en Acció es desenvolupa en tres territoris a la ciutat de Barcelona identificats al voltant dels patis de tres escoles: **l'Escola Can Fabra a Sant Andreu, l'Escola Mercè Rodoreda a Nou Barris i l'Escola de Les Aigües al Baix Guinardó.**

Cada territori és una realitat complexa i en contínua transformació de persones, paisatges, elements urbans, activitats i imaginaris. Treballem amb els territoris com a organismes vius, ecosistemes.

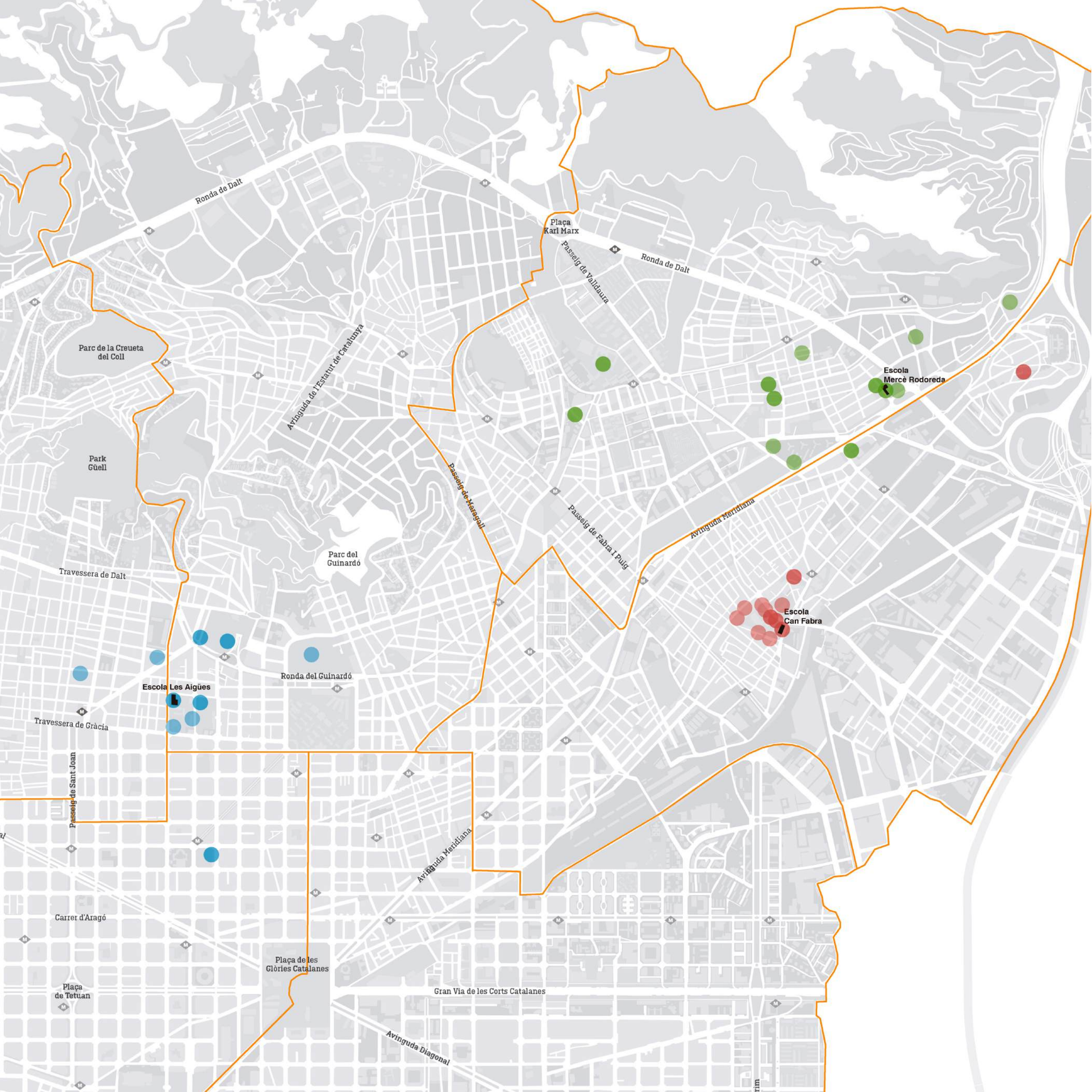
S'inicia amb el reconeixement dels tres ecosistemes i dels elements, físics i socials, que els caracteritzen. S'observen característiques comunes com són l'aïllament físic de les Escoles degut a la manca de permeabilitat de les tanques existents o el teixit urbà adjacent per la proximitat a grans artèries de comunicació.

Dos dels ecosistemes (Les Aigües i Mercè Rodoreda) es troben en els marges dels seus territoris administratius. Els marges per definició són llocs d'oportunitat per la seva condició intersticial i d'influència dels dos ecosistemes contigus. La porositat entre sistemes permetrà o no fluctuacions, interaccions, complicitats o compartició de recursos entre un i l'altre costat. La realitat juridico-administrativa actual de barris i districtes fa poc fluida i rica aquesta interacció.

Patis x clima en Acció, en col·laboració amb el programa Patis Oberts de l'Ajuntament de Barcelona, pretén generar una nova cultura de l'Escola com a espai públic obert al barri, co-gestionat entre la ciutadania organitzada i l'administració. Espai refugi, espai comunitari, infraestructura verda de la ciutat per a un ús públic i lliure.

L'emergència climàtica, especialment la sequera i el decret conseqüent, afecta de ple als patis naturalitzats que esdevenen **llocs clau per la resiliència de les comunitats i el manteniment de la biodiversitat a la ciutat.**

**“Els territoris,
ecosistemes vius
on les oportunitats
apareixen quan
els límits es fan
porosos”**

Ronda de Dalt

Plaça Karl Marx

Passeig de Valldaura

Ronda de Dalt

Parc de la Creueta del Coll

Avinguda de l'Estatut de Catalunya

Escola Mercè Rodoreda

Park Güell

Passeig de Maragall

Passeig de Fabra i Puig

Avinguda Meritjana

Parc del Guinardó

Travessera de Dalt

Ronda del Guinardó

Escola Les Aigües

Escola Can Fabra

Travessera de Gràcia

Passeig de Sant Joan

Avinguda Meritjana

Carrer d'Aragó

Plaça de les Glòries Catalanes

Gran Via de les Corts Catalanes

Plaça de Tetuan

Avinguda Diagonal

ECOSISTEMA CAN FABRA

Factors físics

barrera externa recinte FC (-)
barrera interna tanca escola "no es veu el pati" (-)
competència amb pati Harmonia (-)
poca relació amb plaça biblioteca (-)
pocs arbres (-)
molta seguretat (+)

Factors socials/relacionals

comunitat unida i activa (+)
costum a intercooperar (+)
aula ambiental activa (+)
les entitats externes NO necessiten pati
participació intermitent Taula entitats recinte

ECOSISTEMA LES AIGÜES

An aerial photograph of a dense urban neighborhood, likely in Barcelona, showing a grid of buildings with red-tiled roofs. There are several green spaces, including a large park area with trees and a smaller green field. The overall scene is a mix of urban development and greenery.

Factors físics

fractura al barri per infraestructures i pendent (-)
comunitat fa vida a Gràcia (+)
barrera recinte tancat (-)
barrera interna amb INS/Bressol (-)
competència jardins Baix Guinardó(-)
Entitats properes però extraterritorials (A. Ambiental)

Factors socials/relacionals

fractura intern equip directiu/claustre/AFA (-)
poques entitats externes NO necessiten pati
o es dificulta l'accés (-)
AFA molt implicada (+)
el pati obert triunfa (+)

ECOSISTEMA MERCÈ RODOREDÀ

Factors físics

- aïllament territorial “estic fora de BCN” (-)
- barrera via Favència i Meridiana (-)
- pati 3 espais fragmentats (-)
- espai petanca + plaça Nou Barris (+)
- biblioteca+porxo (+)
- espai natural hort (+)

Factors socials/relacionals

- equip directiu i clastre unit i actiu (+)
- Taula d'entitat gestionada x escola
- actors clau amb presència difosa
- AFA no s'implica (-)
- costum a autogestió (+)
- mateixes persones a les entitats (-)

RELACIONS

Patis x Clima en Acció reconeix i **posa en relació als agents clau del territori per tal d'activar i crear comunitats organitzades al voltant dels patis**. Les escoles transformades, renaturalitzades o obertes al barri més enllà de l'horari lectiu són espais públics on les comunitats empoderades poden ser motor de canvi i acció.

Són espais vius per a ser viscuts, cuidats, gaudits, compartits i des d'on generar ciutat. La ciutadania organitzada de la mà de l'Administració pot transformar els patis de les escoles en sistemes resilents on donar espai i resposta a les necessitats canviants de la societat davant el canvi climàtic.

Els agents clau que activen i connecten Patis x Clima en Acció són tant públics com privats, persones agrupades o individus interessats. El jovent, la gent gran, les famílies i les criatures, les associacions de veïns, de comerciants, el forn de pa o la papereria davant l'escola, les aules ambientals dels districtes, els equipaments de barri propers o els programes educatius de ciutat que poden desenvolupar-se als patis... Tots i cadascun posats en relació evidencien necessitats i comparteixen recursos. **L'activació d'aquest ecosistema sovint depèn de la percepció que es té de l'emergència de la situació a la que la crisi climàtica ens ha abocat.**

NECESSITATS DETECTADES

ACTIVITATS REALITZADES

Potenciar estructures existents

Crear confiança entre agents

Dissoldre resistències

Sessions de facilitació

Suport entre agents

ACCIONS

Creació de brigada de manetes

Compatibilitat entre calendari
lectiu i no lectiu

Inclusió de l'aFFaC

ENFORTIR ELS ECOSISTEMES

Programació d'accions segons
necessitats

Compartir objectius

Generar compromís

Responsabilitzar els agents

Continuïtat de les trobades

**“Transversalitzar
les experiències
i enxarxar les
persones permet
trobar solucions als
reptes de cada dia”**

AM

Serme que a casa fan flom
Quereu?
Pels llavis i pels altres
és un nom.

Clar el ponton o la foub
gansa el plat
I llaves la cidea
de bon pla+

Avis i nens la precien
i és ben clar,
Perquè del llam no fa
mastegar.

ACCIONS

Els moments de trobada i d'acció conjunta són els més significatius, no només per fer vincle directe, sinó per compartir neguits, necessitats, desitjos i coneixements i construir un llenguatge, verbal i no verbal, comú que consolida la pràctica comunitària.

Es realitzen accions a diferent escala i de diferent tipus als tres ecosistemes. Accions de creació i consolidació dels grups motors, formació sobre eines públiques existents, tallers al pati per resoldre reptes concrets de manteniment, d'ús o de millora ambiental; accions per obrir canals de col·laboració més directes amb l'administració, especialment a escala de barri i Districte; i sessions per posar en comú mirades i experiències entre els tres ecosistemes.

Apareix un inici incipient de sentiment de pertinença al lloc i s'intueix l'ús dels patis com a llocs de trobada del barri des d'on articular Accions Resposta. Les accions que donen resposta directa a les necessitats de l'ecosistema són les que tenen millor acollida. **La comunitat s'activa quan l'objectiu és clar, i té un repte tangible a les mans.**

ASSOLIMENTS

APRENTATGES

Assessorament tècnic

Eines organitzacionals

Eines de facilitació

OBJECTIUS ACTIVITATS REALITZADES

Comunicació el projecte

Detecció de necessitats

Increment coneixements de manteniment

Intercanvi entre agents

Anàlisi de millores necessàries al pati

AGENTS CLAU

Equipaments públics

Representants d'entitats dels barris

Representants d'Administracions

Programes Ambientals Ajuntament

Coordinadores de Patis Oberts

ENXARXAMENT

Visibilització mapa de l'ecosistema

Creació de taula de treball
de Districte

Seguiment amb l'Administració

**“Trobar-nos i fer
coses juntes al pati
enforteix el vincle
i sentiment de
pertinença”**

PATIS X CLIMA

en acció

ACTIVACIÓ COMUNITÀRIA DE PATIS

Suma

QUÈ és PATIS X CLIMA en acció?

Es un programa que té com a objectiu facilitar l'estructura del patís escolar, la motivació i la cohesió dels grups i l'acció comunitària. Les accions es duen a terme a través d'activitats com:

- A1** Crear un patís escolar amb un patís i un arbre de vida.
- A2** Crear un patís escolar amb un patís i un arbre de vida.
- A3** Crear un patís escolar amb un patís i un arbre de vida.
- A4** Crear un patís escolar amb un patís i un arbre de vida.

QUI hi participa?

COM hi participa?

COMUNITAT

Parlar de comunitat implica deixar de veure'ns com a individus (família, veïna, mestre, activista...) i sentir-nos part d'un ecosistema divers i alhora interdependent, on podem fer coses juntes per millorar el nostre entorn i el nostre dia a dia, i a través de fer vincular-nos més, aprendre, teixir xarxes de suport, esdevenir comunitat, com a resposta viva i activa als reptes de present i de futur.

Evidenciem els reptes i seguim treballant per avançar en:

- Diluir i permeabilitzar barreres i límits físics, psicològics, administratius... que redueixen l'impacte de les nostres accions;
- Ampliar i consolidar el grup d'agents dels ecosistemes;
- Revisar i flexibilitzar normatives (plec de contractació de les Aules ambientals, convenis Grup Motor/escoles pel manteniment dels patis, etc.);
- Generar coneixement sobre tècniques de manteniment fàcil, proper i disponible per als ecosistemes encara que hi hagi relleu;
- Mancomunar recursos físics (compost, eines, persones...);
- Generar una figura i marc de referència estable per les accions de manteniment i gestió del pati (una brigada manetes que penja de l'AFAC o AFABV, p.ex);
- Mantenir canals fluids i transversals de comunicació entre ecosistemes;
- Creació d'un canal clar i directe entre l'ecosistema i l'administració pública a escala de barri i/o Districte.

L'activació comunitària de la mà de l'administració és clau per a la reorganització i canvi de paradigma entorn els patis. **El pati del barri, l'espai on trobar respostes enfront el canvi climàtic.**

3 ECOSISTEMES

equip directiu + claustre
AFA
alguna entitat /equipament
alguna veïna

3 DISTRICTES

Tècnics de sostenibilitat/
canvi climàtic
Tècnics educació
Tècnics participació
Tècnics joventut

CEB

Responsable de zona
equipaments i manteniment

CRP

Responsable de zona

AJUNTAMENT

Monitors responsables
patis oberts
Equip Mans al Verd

AJUNTAMENT

BCN+ Sostenible
Responsable Oficina
de Canvi Climàtic i
Sostenibilitat
Responsable Educació
Responsable Participació
Responsable Joventut
Coordinadores tècnics
IMEB
Responsable programa
Transformem
Responsable programa
Patis Oberts

CEB

Coordinadora equipaments
i manteniment

CRP

Responsable general

**“Esdevenir
comunitat és la
resposta viva i
activa als reptes de
present i de futur”**

ANEM?

2. Què necessito com a entitat en relació amb el país (a curt termini)?

3. Què desitjo en relació amb el país (a llarg termini)?

4. Què he d'aconseguir per aconseguir-ho?

5. Què puc aportar?

6. A què em comprometo?

SORTIDA

Deixeu-
me amb un
treball, gràcies

PROPOSTA TA...
TRÀS PL...
EN ACCIÓ...
2024

PATIS X CLIMA

en acció

en col·laboració amb:

organitza:

PATIS X CLIMA
patisxclima.elglobusvermell.org